

**POZIOM ZASTOSOWANIA PRZEZ ROLNIKÓW
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO ZALECEŃ NAUKOWYCH DOTYCZĄCYCH
OPTYMALNEGO WYKORZYSTANIA NAWOZÓW W KONTEKŚCIE
DORADZTWA ROLNICZEGO**

STRESZCZENIE

Celem niniejszej rozprawy jest zbadanie celów określonych w toku pracy badawczej autora. W swoich badaniach, autor podjął badania w kierunku:

- zidentyfikowania poziomu zastosowania zaleceń naukowych przez ankietowanych rolników w kierunku optymalnego wykorzystania dwóch rodzajów nawozów (mineralnych i organicznych) łącznie,
- zidentyfikowania poziomu zastosowania zaleceń naukowych przez ankietowanych rolników w kierunku optymalnego wykorzystania nawozów mineralnych w każdym z twierdzeń (elementów) w obszarach ich wykorzystania,
- zidentyfikowania poziomu zastosowania zaleceń naukowych przez rolników w kierunku optymalnego wykorzystania nawozów organicznych w każdym z twierdzeń (elementów) w obszarach ich wykorzystania,
- zidentyfikowania osobistych, komunikacyjnych i ekonomicznych charakterystyk ankietowanych rolników w województwie lubelskim,
- zidentyfikowania korelacji pomiędzy poziomem wykorzystania zaleceń naukowych przez ankietowanych rolników w kierunku optymalnego wykorzystania nawozów (mineralnych i organicznych), i zmiennymi niezależnymi,
- określenia różnic w poziomie wykorzystania zaleceń naukowych przez ankietowanych rolników w kierunku optymalnego wykorzystania nawozów organicznych i mineralnych,
- zidentyfikowania najważniejszych problemów napotykanym przez ankietowanych rolników w zakresie wykorzystania nawozów,
- zidentyfikowania poziomu wiedzy ankietowanych rolników w województwie lubelskim z zakresu doradztwa rolniczego ogólnie, oraz w zakresie każdego z twierdzeń (elementów) na skali poziomu wiedzy,
- zidentyfikowania korelacji pomiędzy poziomem wykorzystania zaleceń naukowych przez rolników w kierunku optymalnego wykorzystania nawozów, a poziomem wiedzy rolników z zakresu doradztwa rolniczego.

W celu uzyskania danych do badań, opracowano narzędzie badawcze (kwestionariusz). Kwestionariusz składał się z pięciu części. Pierwsza część zawierała zmienne odnoszące się do danych metrykalnych rolnika i charakterystyki gospodarstwa (wiek, płeć, poziom wykształcenia, wielkość gospodarstwa, rozmieszczenie upraw w strukturze pól w gospodarstwie, klasy gruntów, źródła informacji o korzystaniu z nawozów, udział poszczególnych upraw w strukturze pól w gospodarstwie, średnia wysokość produkcji, metody produkcji rolnej). Druga część zawierała informacje dotyczące doradztwa rolniczego. Trzecia i czwarta część zawierała obszary i stwierdzenia (elementy), odnoszące się do wykorzystania nawozów mineralnych i organicznych. Piąta część obejmowała najważniejsze problemy napotymane przez rolników w prowadzeniu gospodarstwa i przy wykorzystaniu nawozów.

Dane badawcze zostały zebrane w 2015 r. podczas indywidualnych wywiadów z rolnikami z województwa lubelskiego z pomocą Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli.

Podczas badań, autor odwiedził wiele gospodarstw w województwie lubelskim. Podczas wizyt autor spotkał się właścicielami gospodarstw rolnych. Rolnicy podawali szczegółowe informacje o swoich gospodarstwach. Dane z badań zostały poddane analizie statystycznej (korelacja Pearsona, korelacja Spearmana i test t-Studenta).

Wyniki pokazują, że poziom stosowania zaleceń naukowych przez rolników w kierunku optymalnego wykorzystania dwóch rodzajów nawozów (mineralnych i organicznych) ogółem oraz nawozów mineralnych i nawozów organicznych osobno jest średni i dąży do wysokiego. Poziom stosowania zaleceń naukowych w kierunku optymalnego wykorzystania nawozów mineralnych zgodnie z rangami poszczególnych obszarów jest następujący: najważniejszy obszar, który uzyskał najwyższe rangi w porównaniu do pozostałych to określenie dawek nawozów mineralnych ogółem, podczas, gdy obszar, który uzyskał najniższe rangi to negatywne oddziaływanie nadmiernych dawek nawozów mineralnych.

Także poziom stosowania zaleceń naukowych w zakresie nawozów organicznych, zgodnie z rangami poszczególnych obszarów jest następujący: najważniejszy obszar, który uzyskał najwyższe rangi to termin stosowania nawozów organicznych ogółem, podczas gdy obszar, który uzyskał najniższe rangi to korzyści ze stosowania nawozów organicznych ogółem. Stwierdzono istnienie znaczącej korelacji pomiędzy poziomem stosowania zaleceń naukowych przez rolników w zakresie optymalnego wykorzystania nawozów ogółem, nawozów mineralnych osobno oraz zmiennymi niezależnymi (wykształcenie, wielkość gospodarstwa, źródła informacji o stosowaniu nawozów). Istnieje także znacząca korelacja

między poziomem stosowania zaleceń naukowych w zakresie optymalnego wykorzystania nawozów organicznych, a zmiennymi niezależnymi (poziom wykształcenia, wielkość gospodarstwa).

Wyniki pokazują także, że nie istnieje znacząca korelacja między poziomem stosowania zaleceń naukowych przez rolników w stosowaniu nawozów (mineralnych i organicznych) ogółem, nawozów mineralnych osobno i zmiennymi (wiek, płeć, klasy gruntów, rozmieszczenie upraw w strukturze pól w gospodarstwie, udział poszczególnych upraw w strukturze pól w gospodarstwie średnia wysokość produkcji, metody produkcji rolnej). Nie istnieje także znacząca korelacja między poziomem stosowania zaleceń naukowych przez rolników w zakresie optymalnego wykorzystania nawozów organicznych i zmiennymi (wiek, płeć, klasy gruntów, źródła informacji o korzystaniu z nawozów, rozmieszczenie upraw w strukturze pól w gospodarstwie, udział poszczególnych upraw w strukturze pól w gospodarstwie, średnia wysokość produkcji, metody produkcji rolnej).

Wyniki pokazały, że istnieje znacząca różnica między poziomem stosowania zaleceń naukowych przez rolników w zakresie optymalnego wykorzystania nawozów organicznych i mineralnych na korzyść stosowania nawozów mineralnych. Wyniki pokazały, że większość problemów napotykanych przez rolników w prowadzeniu gospodarstwa i przy wykorzystaniu nawozów to problemy zaklasyfikowane do trzech najwyższych rang: problemy w zbyciu produktów rolnych, zbyt słabo rozwinięty rynek usług, oraz niskie ceny na poziomie poniżej kosztów produkcji. Istnieje znacząca korelacja między poziomem stosowania zaleceń naukowych przez rolników w zakresie optymalnego wykorzystania nawozów i poziomem wiedzy rolników z zakresu doradztwa rolniczego.

Autor rekomenduje:

1. Ośrodek Doradztwa Rolniczego w województwie lubelskim powinien nadal skupiać się na promowaniu i podnoszeniu wiedzy rolników, w szczególności w zakresie:
 - Negatywnego oddziaływania nadmiernych dawek nawozów mineralnych,
 - Metod stosowania nawozów mineralnych ogólnie rzecz biorąc,
 - Korzyści z stosowania nawozów organicznych ogólnie rzecz biorąc,
 - Szkodliwych efektów wykorzystania nawozów organicznych ogólnie rzecz biorąc.

Cel ten można osiągnąć przez udział rolników w specjalistycznych szkoleniach z powyższego zakresu.

2. Pomoc rolnikom w znajdowaniu rozwiązań problemów, które napotykają przez wspieranie sprzedaży produktów rolnych, zapewnianie usług i narzędzi oraz poszukiwanie rozwiązań problemu odległości pomiędzy domem, a gruntami oraz problemu koncentracji wykorzystania gruntów.
3. Ośrodek Doradztwa Rolniczego w województwie lubelskim powinien kontynuować podnoszenie wiedzy rolników o znaczeniu doradztwa rolniczego w rozwoju obszarów wiejskich.
4. Przeprowadzenie badań w innych sektorach rolnych i innych regionach Polski w celu identyfikacji obecnego stanu w zakresie wykorzystania informacji, narzędzi i zasobów związanych z produkcją rolną oraz identyfikacji problemów, które napotykają rolnicy w swojej działalności.

Słowa kluczowe: nawożenie, zalecenia naukowe, poziom wiedzy rolników, doradztwo rolnicze